

OD REDAKTORA

Oddajemy w ręce czytelników numer „Przeglądu Rusycystycznego” w całości poświęcony kategorii prawdy w literaturze, kulturze i języku. Wybór tego tematu wynika ze szczególnego statusu prawdy jako jednego z wyznaczników dokonującej się współcześnie zmiany paradygmatów nauk humanistycznych, a mianowicie — odcięcia się od strukturalistycznego stylu myślenia na korzyść postmodernizmu i tendencji irracjonalistycznych. W końcu XX w. i na początku XXI w. w badaniach lingwistycznych, literaturoznawczych, kulturoznawczych, a nawet historycznych dały się odczuć tendencje nowych czasów: antropocentryzm, funkcjonalizm, kognitywizm, antyścjentyzm oraz agnostycyzm, fenomenologiczne ujęcie systemów znakowych, a także dominacja pragmatyki nad semantyką, czyli swego rodzaju powrót do XIX-wiecznej koncepcji „milieu” — dominującego nad systemami znakowymi środowiska. Stał się także faktem kryzys klasycznej semiotyki oraz semantyki logicznej, a także epistemologii. Kategoria prawdy stała się niejako zbyt cenna nie tylko w wielorakich praktykach komunikacji społecznej, zwłaszcza w reklamie i propagandzie, lecz także w badaniach humanistycznych, w dużym stopniu zdominowanych dziś przez filozofię dekonstrukcji i subiektywizm badawczy. Ważnym zadaniem staje się zatem swego rodzaju weryfikacja, na ile taki stan rzeczy jest przejawem kryzysu cywilizacyjnego, na ile zaś ubocznym produktem procesu określanego w socjologii jako *transition to democracy*.

Z szeroko zakrojonej problematyki prawdy w świetle filozofii języka, epistemologii, kognitologii, semiotyki, krytycznej analizy dyskursu, semantyki lingwistycznej i teorii komunikacji wybraliśmy zagadnienia dotyczące rosyjskiego kręgu kulturowego, a więc kategorii prawdy w systemie nominacji leksykalnej — w aspekcie synchronicznym i diachronicznym, kategorii prawdy w semantycznej strukturze tekstu: artystycznego, religijnego, propagandowego. Publikowane tu artykuły poruszają poza tym problematykę prawdy w kulturowym obrazie świata Rosjan i Polaków, kwestię realizmu i antyrealizmu w rosyjskiej kulturze politycznej, „prawdy materialnej” w perspektywie ekolingwistyki.

Prawda, realizm, modalność epistemiczna — pojęcia te od dawna są dyskutowane przez logików, filozofów, lingwistów i psychologów społecznych.

Każda nowa formacja naukowa jednak zwraca uwagę na inne aspekty tych zjawisk, dążąc do tego, aby naukowa kategoryzacja rzeczywistości coraz lepiej służyła jej poznaniu i zaspokojeniu nowych potrzeb systemu kultury. Mam nadzieję, że prezentowany tu zestaw prac przyczyni się do przekonania czytelników, że kategoria prawdy w całości spełnia te kryteria.

Aleksander Kiklewicz